

Discursul Președintelui Senatului României la Reuniunea Anuală a Diplomației Române - ediția 2019

Doamnă vicepreședinte al Camerei Deputaților,

Doamnă ministru de externe,

Domnule ministru pentru Afaceri Europene

Domnilor miniștri,

Domnule președinte Emil Constantinescu,

Domnilor prim-miniștri Petre Roman și Adrian Năstase și Sorin Câmpeanu,

Domnilor miniștri de externe Mircea Geoană, Adrian Năstase, Adrian Severin, Sergiu Celac,

Titus Corlățean și Lazăr Comănescu,

Domnule consilier prezidențial,

*Doamnelor și domnilor șefi de misiuni diplomatice ale României, acreditați în străinătate,
precum și șefilor misiunilor diplomatice acreditați în România,*

Mă bucur că sunteți cu toții aici la această reuniune extraordinară,

Îmi face o deosebită plăcere, așa cum și în anii trecuți am participat la această reuniune importantă, de a fi astăzi aici în mijlocul dumneavoastră. Este un eveniment remarcabil, ce ne oferă posibilitatea de a ne conecta în mod direct cu corpul diplomatic român care se află peste tot în lume, cu o imensă dragoste de țară și pentru care promovarea intereselor României reprezintă datoria lor zilnică.

De-a lungul anilor, această reuniune a permis, din diferite ipostaze, un dialog autentic, sincer și ambițios cu privire la prioritățile și oportunitățile acțiunii externe a țării noastre. Sunt convins că și în acest an, vom reuși să identificăm împreună noi direcții de acțiune pentru consolidarea unei politici externe pragmatice și mai bine orientate spre obiective importante de pe agenda globală, europeană și regională.

Înainte de toate, aș dori, însă, să-mi exprim cele mai sincere aprecieri pentru maniera profesionistă în care domnul ministru Meleşcanu a condus diplomația română peste doi ani și jumătate în acest ciclu electoral. De asemenea, am toată încrederea în energia și motivația doamnei Ramona Mănescu, în noua calitate pe care o deține de ministru de externe și vreau să vă asigur că are întregul meu sprijin.

Doamnelor și domnilor,

Această ediție este cu atât mai importantă, cu cât ne oferă și oportunitatea de evaluare și reflectare asupra demersurilor de amploare și proiectelor majore, precum și asupra semnificațiilor anului 2019 pentru diplomația românească.

Fără doar și poate, dacă facem o radiografie realistă, putem afirma că anul 2019 are pentru România o însemnătate cu totul aparte. Mă gândesc mai ales la faptul că vom aniversa, în doar câteva luni, 30 de ani de la căderea comunismului în România și în Europa Centrală și

de Est. Evident, vorbesc despre o aniversare, având în vedere natura benefică a schimbărilor politice, sociale, economice și în domeniul libertăților fundamentale și al drepturilor omului inițiate în decembrie 1989. Am putea, însă, din păcate, la fel de bine vorbi despre o comemorare, dacă ne gândim la numărul dureros de mare al aceluia care, mai ales tineri, au plătit cu prețul vieții, costul pentru ca aceste schimbări să fie posibile și să genereze transformările extraordinare care ne-au adus prosperitatea și libertatea de astăzi. În acest context, sunt de părere că o aducere aminte a parcursului nostru în cei 30 de ani, a diferenței dintre astăzi și decembrie 1989 ar aduce o justă și sănătoasă așezare la scară a eforturilor întreprinse, a lucrurilor câștigate și ar reduce fundamentul contestărilor și deziluziilor supralicitate.

Cea mai bună întru chipare a acestor schimbări, a îndeplinirii unor idealuri istorice ale societății noastre, rezidă tocmai în domeniul diplomatic: calitatea țării noastre de stat membru NATO, UE și, să nu uităm, al Consiliului Europei. Apartenența la această tripletă instituțională, ca și la alte organizații și instituții din care țara noastră face parte, nu în ultimul rând ONU, OSCE, organizațiile regionale în care suntem activi, din vecinătate apropiată sau mai îndepărtată, oferă cadrul valoric corect și fâgașul coerent și predictibil al acțiunii noastre externe.

Cred că în cadrul acestei reuniuni este foarte important să discutăm nu doar despre realizări, ci și despre nevoi și mai ales, despre percepția că apartenența la structurile menționate induce uneori tentația comodității, prin alunecarea pe panta lui „a face ceea ce ni se spune, pentru că așa nu vom greși”. Nu întotdeauna cantonarea pe o linie mediană, fie ea și aurită, este soluția și cred că ați observat și dumneavoastră acest lucru. Avem un loc și un rol binemeritat în interiorul NATO și al UE, dar este nevoie de eforturi conjugate și constante, pe măsura resurselor și prin mobilizarea corectă de noi resurse și inițiative.

Putem constata o anumită diferență între rolul pe care România îl are în cadrul NATO, respectiv UE. În privința NATO lucrurile, din punctul meu de vedere, par să stea evident mai bine. Țara noastră a dat dovadă că este un aliat solid și serios, care își îndeplinește toate angajamentele asumate, inclusiv în privința partajării echitabile a responsabilităților în interiorul Alianței. În acest sens, putem spune că suntem în grafic pentru a ne îndeplini, nu cu puține eforturi, angajamentele asumate în planul înzestrării militare. Mai mult, contribuțiile noastre la misiunile și operațiile aliate sunt substanțiale, iar țara noastră este gazda unor exerciții militare foarte apreciate de către aliații și partenerii NATO. Nu pot spune decât că România, în interiorul NATO, face eforturi conjugate, deopotrivă politice, diplomatice și militare, în vederea promovării intereselor noastre, dar și în vederea unei contribuții serioase la asigurarea securității întregului spațiu euro-atlantic. Sigur că, în acest cadru, îmi permit să subliniez că aceste eforturi au fost recunoscute și prin nominalizarea recentă pe care Mircea Geoană a obținut-o ca secretar general adjunct al NATO. Felicitări.

Cu toate acestea, observăm că rolul nostru în Uniunea Europeană este mai complex și mai nuanțat. Evident, Președinția pe care am deținut-o recent a fost una de succes și a confirmat din nou faptul că România, în cei doisprezece ani de la aderare, a evoluat enorm și a demonstrat că are aceeași capacitate instituțională ca oricare alt stat membru. Dar poziția care o deține România în interiorul Uniunii nu se ridică la potențialul pe care cred că îl avem ca țară și, în mod cert, la așteptările și aspirațiile noastre. Conduita României la Bruxelles și în alte capitale relevante pentru politicile Uniunii Europene, lasă uneori impresia că are, mai

degrabă, un rol mai degrabă pasiv și prea permisiv, uneori lipsit de inițiative implementate până la capăt, departe de conduita potrivită statutului de cea de-a șaptea țară din cadrul Uniunii Europene, și probabil, în curând a șasea, ca mărime.

Cred cu tărie că lucrurile ar putea fi cu siguranță îmbunătățite, în acest sens, dar și în privința poziției noastre la ONU, la OSCE sau la Consiliul Europei.

Doamnelor și domnilor,

Acestea nu sunt perspective critice, ci aș vrea mai degrabă să fie percepute ca reflecții la care vă invit să vă alăturați.

Imperativul regândirii și al reconstrucției în mod constant a liniilor noastre de conduită pe scena internațională este cu atât mai evident cu cât lumea se află într-o continuă mișcare și schimbare, iar noi trebuie să acceptăm că atât UE, cât și NATO, dar și celelalte organizații și instituții din care facem parte, își schimbă arhitectura și nu mai sunt aceleași structuri pe care le-am cunoscut la momentul aderării noastre. Trebuie să înțelegem, așadar, că lumea se schimbă și noi trebuie să ne schimbăm deopotrivă cu ea și să ne adaptăm constant la toate provocările internaționale și regionale. Partenerii noștri sunt în plină ajustare a identității lor strategice. Nu vorbim doar despre tactici, ci vorbim și despre obiective, modalități de evaluare a lumii actuale și proiecții de viitor. Lumea contemporană, așadar, se mișcă permanent, iar viteza și amploarea schimbărilor sunt din ce în ce mai impresionante, uneori chiar debusolante. Chiar dacă tendința schimbărilor, al căror numitor comun este globalizarea, este, în ansamblul său, una pozitivă, nu trebuie neglijat faptul că pot exista efecte colaterale mai puțin dezirabile, ușor de transformat în adevărate pericole în principal pentru statele mici și mijlocii.

A devenit tot mai clară percepția unei crize în interiorul relației trans-atlantice, criză generată de mecanisme obiective, dar și de percepții și ambiții subiective. Nu este inevitabil și iremediabil ceva rău în această realitate, atâta timp cât crizele sunt adesea motorul progresului, prin deschiderea drumului spre un nou echilibru optim și funcțional. Răul, evident, apare atunci când crizele își blochează propriile lor mecanisme de soluționare și devin tot mai distructive. Am, însă, convingerea că atât NATO, cât și UE, atât SUA cât și Europa vor avea înțelepciunea de a face față provocărilor actuale, iar clasa politică și diplomația română vor găsi resurse imaginative pentru promovarea intereselor noastre naționale în contextul acesta foarte complicat și complex.

Reuniunea din acest an a Diplomației Române are loc la mai puțin de două luni de la finalizarea cu succes a Președinției române a Consiliului Uniunii Europene. În pofida unor așteptări pesimiste și critici foarte frecvente, de la cel mai înalt nivel al statului român, motivate adesea politic și chiar electoral, acest prim exercițiu complex de gestionare a afacerilor europene s-a dovedit pentru România un examen de maturitate promovat cu brio.

Se cuvine, prin urmare, să vă adresez dumneavoastră, diplomaților români, care ați asigurat partea laborioasă, dar adesea, din păcate, mai puțin vizibilă, a Președinției, cele mai sincere felicitări. Succesele Președinției sunt deopotrivă și succesele dumneavoastră, în fiecare țară în care vă desfășurați cu profesionalism meseria. Sincere, dar nu exclusive, pentru că succesul Președinției s-a datorat în egală măsură și altor instituții precum Parlamentul, ministerelor componente ale Guvernului, întregii administrații publice, societății civile și bineînțeles

presei din România, care a știut să reflecte echilibrat ceea ce a meritat cu adevărat a fi evidențiat.

Succesul Președinției rotative a UE nu ne permite să ignorăm, însă, din păcate, eșecul suferit cu ocazia alegerilor pentru un loc de membru nepermanent în Consiliul de Securitate al ONU. Dar așa cum felicitările pentru succesul de la UE nu pot merge exclusiv la adresa diplomației, tot așa, blamul pentru eșecul de la ONU nu poate fi atribuit exclusiv Ministerului Afacerilor Externe. Decizia candidaturii a fost, în fapt, după cum știți, una politică, iar dezideratul asumat nu putea fi atins decât cu condiția unei mobilizări și cooperări instituționale corecte, coerente și complete, între toți factorii de decizie implicați. Cred că contra-candidații noștri au știut mai bine, trebuie să recunoașteți, cum să atingă această cooperare și mobilizare în plan național. Ne putem doar întreba cum a fost posibilă o asemenea cooperare benefică în anii de după 1989, în condițiile unei lupte politice interne acerbe la aceea dată și nu mai este posibilă acum sau în cel mai bun caz, se desfășoară cu numeroase sincope și dificultăți.

Așteptările din partea diplomației ale mediului politice și ale întregii societăți sunt foarte mari, pe măsura tradițiilor cu care ne mândrim și pe măsura locului de elită pe care corpul diplomatic ar trebui să îl ocupe în interiorul administrației naționale.

Într-un alt registru, vreau să menționez faptul că atât operatorii economici, atât cei din sistemul proprietății de stat cât și cei privați, se așteaptă la o mult mai mare implicare a Ambasadelor noastre în promovarea exporturilor românești, inclusiv a turismului, ca formă nemijlocită de export. Timp de trei decenii ambasadorii României s-au implicat direct pentru atragerea investițiilor străine în România și solicitările sunt convins că vor continua în acest sens. Dar vreau să vă atrag atenția că de acum înainte, există așteptări tot mai mari ca firme din România să se extindă în străinătate. Sunt companii care încep să aibă ambiții cel puțin regionale și trebuie găsite metode prin care ambasadere să sprijine aceste tendințe mai noi.

Datele de care dispun ne arată că în acest domeniu ambasadorii și șefii birourilor noastre comerciale au încă multe de învățat și de făcut, și de aceea trebuie ca întregul sistem de promovare economică să fie regândit și eficientizat, de o manieră care să asigure continuitate pe termen mediu și lung și să evite schimbarea de dragul schimbării.

Poate cel mai important pariu pe care mi-aș fi dorit să îl câștigăm în perioada următoare este într-o altă zonă, în planul imaginii externe a României. Este suficient să ne uităm la reacțiile celor care ne vizitează – în acest an am avut de primit mii de oficiali și experți din întreaga lume, nu doar din UE și nu numai eu, cu toții. Îi văd adesea surprinși să descopere realități spectaculoase, mult peste imaginea pe care o aveau în bagajul mental, la sosire.

Vreau să fiu bine înțeles: nici în acest caz vina nu aparține diplomaților. Factorii, atât cei interni cât și cei externi, care acționează, uneori vădit coordonat, spre denaturarea și compromiterea imaginii României, sunt adesea mai puternici și mai sofisticăți decât instituțiile care trebuie să o apere. Invitația mea este, prin urmare, doamnelor și domnilor membri ai corpului diplomatic românesc, să renunțați, atunci când este cazul, la modestie, la auto-minimizare pe motivele unui exceptionalism negativ specific României, să rezistați tentației comodității când sunteți confrunțați cu stereotipuri negative prea facile, prea nedrept generalizate, toate la adresa României.

Soluția deficitului de imagine care grevează realizările autentice ale țării noastre nu constă, evident, în construirea unei butaforii de țară din carton pastelat, situată într-un spațiu utopic și

atemporal. Soluția este, însă, promovarea cu tact, dar și cu fermitate, a narativului autentic românesc, simultan cu acceptarea dialogului de bună credință cu privire la ceea ce este, ca pretutindeni, încă de corectat, încă de corectat sau de transformat. La 30 de ani de la căderea comunismului, putem spune că, de fapt, fiecare stat, fiecare regim politic, este într-o permanentă tranziție, pentru că fiecare societate este într-o permanentă transformare. Ceea ce este firesc și benefic, câtă vreme reperele și perspectivele pe termen mediu și lung sunt alese atent, corect, înțelept, dar nu în mod izolat de idealurile și valorile societății.

Doamnelor și domnilor,

Înainte de a încheia, vreau să vă amintesc faptul că Reuniunea la care participăm are loc cu puține luni înainte de un important eveniment electoral intern, primul dintr-o serie de trei alegeri, care vor ține ocupată scena politică românească în perioada următoare și vor atrage, mai mult poate decât de obicei, atenția statelor partenere. Probabil nicăieri în lume acțiunea diplomatică nu este imună, fie și indirect, la ciclurile electorale. Să ne amintim, de asemenea, că politica externă a oricărei țări nu este altceva decât proiecția politicii sale interne.

Sunt convins însă că, după trei decenii de democrație, dumneavoastră aveți capacitatea și înțelegerea de a vă desfășura pe mai departe activitatea în condiții optime și firești, indiferent de pasiunile care se mai pot aprinde uneori într-un climat pre-electoral și că veți oferi analiza justă în percepția țării de reședință, asupra procesului electoral în sine. De asemenea, sperăm ca noile măsuri adoptate pentru votul în străinătate să aducă lucrurile tocmai, într-un curs mai firesc și mai rațional, atât pentru alegători, cât și pentru misiunile diplomatice, uneori destul de greu încercate.

Cu acest prilej, doresc, de asemenea, să urez corpului diplomatic românesc, prezent astăzi aici, în rândurile căruia zăresc cu plăcere un număr în creștere de tineri și un număr la fel de mare de doamne, mult succes în dificila, dar nobila dumneavoastră îndeletnicire de a duce mai departe o tradiție care ne-a făcut întotdeauna cinste.

Vă mulțumesc!